

เทศนา ราชคเห สมุจฺจิตา ๑

อ. เทศนา ตั้งขึ้นพร้อมแล้ว ในพระนครชื่อว่าราชคฤห์ ๑

เถร กิร ราชคหํ นิสฺสาย ปิฬลิตฺตฺทหายํ วสนตํ เทว สทฺธิวิหริกา อุปฺภุจฺหิสฺสุ ๑

ได้ยินว่า อ. สัทธวิหริก ท. สอง บำรุงแล้ว ซึ่งพระเถระ ผู้อาศัย ซึ่งพระนครชื่อว่าราชคฤห์ แล้วอยู่อยู่ ในถ้ำชื่อว่าปิฬลิต ๑

เตสฺส เอโก สกฺกจจํ วตฺตํ กโรติ, เอโก เตน กตํ วตฺตํ อตฺตนา กตํ วีย ทสฺเสนโต มุโขทกทนตฺกฏฺจานํ ปฏฺยชาติตาวํ ฅตฺวา “ภนฺเต มุโขทกทนตฺกฏฺจานํ ปฏฺยชาติตานิ, มุขํ โชรฺธาติ วตฺติ, ปาทโชรฺวนนหานาทิกาเลปิ เอวเมว วตฺติ ๑

อ. - (ในสัทธวิหริก ท. สอง) เหล่านั้นหนา - (สัทธวิหริก) รูปหนึ่ง ย่อมกระทำ ซึ่งวัตร โดยเคารพ, (อ. สัทธวิหริก) รูปหนึ่ง แสดงอยู่ ซึ่งวัตร อัน (อันภิกษุ) นั้น กระทำแล้ว (กระทำ) ให้เป็นราวกะว่า (วัตร) อันอันตนกระทำแล้ว รู้แล้ว ซึ่งความที่แห่งน้ำเป็นเครื่องล้างหน้าและไม้เป็นเครื่องชำระซึ่งฟัน ท. เป็นของ (อันภิกษุ นั้น) ตระเตรียมแล้ว ย่อมกล่าวว่า “ข้าแต่ท่านผู้เจริญ อ. น้ำเป็นเครื่องล้างซึ่งหน้าและไม้เป็นเครื่องชำระซึ่งฟัน ท. (อันกระผม) ตระเตรียมแล้ว, (อ. ท่าน ท.) ขอจงล้าง ซึ่งหน้า” ดังนี้, ย่อมกล่าว อย่างนั้นนั่นเทียว แม้ในกาลมีกาลเป็นที่ล้างซึ่งเท้าและกาลเป็นที่ล้างน้ำเป็นต้น ๑

อิติโร จินฺตลฺลิตฺติ “อโย นิจฺจกัลลํ มยา กตํ วตฺตํ อตฺตนา กตํ วีย ทสฺเสติ, โหตุ, กตฺตพฺพมสฺส กริสฺสํมิตฺติ; ตสฺส ภุณฺชิตฺวา สฺปนตสฺสว, นหาโนทํ ตาเปตฺวา เอกสฺมึ กุณฺณ กตฺวา ปิฏฺฐิโกฏฺฐเก จเปลฺลิ, อุทกตาปนภาชเน ปน นาฬิมตฺตํ อุทกํ เสเสตฺวา อุสฺมํ มุณฺจนตํ จเปลฺลิ ๑

(อ. สัทธวิหริก) นอกนี้ คิดแล้ว ว่า “(อ. ภิกษุ) นี้ ย่อมแสดง ซึ่งวัตร อันอันเรากระทำแล้ว (กระทำ) ให้เป็นราวกะว่า (วัตร) อันอันตนกระทำแล้ว ตลอดกาลเนื่องนิตย, (อ. เหตุนั้น) จงยกไว้, (อ. เรา) จักกระทำ (ซึ่งกรรม) อัน (อันเรา) ฟังกระทำ (แก่ภิกษุ) นั้น” ดังนี้, (เมื่อภิกษุ) นั้น จันแล้ว หลับอยู่นั่นเทียว, ยังน้ำเป็นเครื่องอาบ ให้ร้อนแล้ว กระทำแล้ว ในหม้อ ใบหนึ่ง ตั้งไว้แล้ว ที่หลังแห่งซุ้ม, แต่ว่า (อ. สัทธวิหริก นั้น) ยังน้ำ อันมีทะนานเป็นประมาณ ให้เหลือแล้ว ในภาชนะเป็นเครื่องยังน้ำให้ร้อน ตั้งไว้แล้ว (ซึ่งหม้อ) อันพ่นอยู่ ซึ่งโอ ๑

อิติโร สายณฺหสมเย ปพฺพชฺฉิตฺวา อุสฺมํ นิภฺขมนตํ หิสฺวา “อุทกํ ตาเปตฺวา โภฏฺฐเก อุทกํ จปิตํ ภวิสฺสตีติ เวเคน คนฺตฺวา เถรํ วนฺทิตฺวา “ภนฺเต โภฏฺฐเก อุทกํ จปิตํ, นหายถาติ วตฺวา เถเรน สทฺธิเยว โภฏฺฐกํ ปาวิลิ ๑

(อ. สัทธวิหริก) นอกนี้ ตื่นแล้ว ในสมัยเป็นที่ลื่นไปแห่งวัน เห็นแล้ว ซึ่งโอ อันพลุ่งออกอยู่ (คิดแล้ว) ว่า “อ. น้ำ เป็นน้ำ (อันภิกษุ นั้น) ยังน้ำ ให้ร้อนแล้ว ตั้งไว้แล้ว ในซุ้ม จักเป็น” ดังนี้ ไปแล้ว โดยเร็ว ไหวแล้ว ซึ่งพระเถระ กล่าวแล้ว ว่า “ข้าแต่ท่านผู้เจริญ อ. น้ำ (อันกระผม) ตั้งไว้แล้ว ในซุ้ม, (อ. ท่าน) ขอจงสร้ง” ดังนี้ ได้เข้าไปแล้ว สู่ซุ้ม กับ ด้วยพระเถระ นั้นเทียว ๑

เถโร อุทกํ อปฺลสฺสนโต “กหํ อุทกํ อาวุโสติ อาห ๑

อ. พระเถระ ไม่เห็นอยู่ ซึ่งน้ำ กล่าวแล้ว ว่า “ดูก่อนผู้มีอายุ อ. น้ำ (มีอยู่) (ณ ที่) ไหน” ดังนี้ ๑

ททโร อคคิสาลํ คนฺตวา ภาชเน อุพฺพุํโก โอตาเรตฺวา ตฺวจณาวํ ฌตฺวา “ปสฺสธ ทฺพพินิตสฺส กมฺมํ, ตฺวจณาสฺนํ อุทฺธเน อาโรเปตฺวา กุที คโต, อหํ โภจฺจเก อุทกนฺติ สญฺญา ย อาโรเจสิหฺนฺติ อุชฺฌายนฺโต ฌมฺโ อาทาย ติตฺถํ (P116) อคฺมาสิ ฯ

อ. ภิกษุหนุ่ม ไปแล้ว สู่โรงแห่งไฟ ยังกระบวย ให้ข้ามลงแล้ว ในภาชนะ รู้แล้ว ซึ่งความที่ (แห่งภาชนะ) เป็นของเปล่า ยกโทษอยู่ ว่า “(อ. ท่าน ท.) จงดู ซึ่งกรรม (ของภิกษุ) ผู้อันบุคคลนำไปพิเศษแล้วโดยยาก, (อ. ภิกษุ นั้น) ยกขึ้นแล้ว ซึ่งภาชนะอันเปล่า บนเตา ไปแล้ว (ในที่) ไหน, อ. กระผม บอกแล้ว ด้วยความสำคัญ ว่า ‘อ. น้ำ (มีอยู่) ในช้อน’ ดังนี้” ดังนี้ ถือเอาแล้ว ซึ่งหม้อ ได้ไปแล้ว สู่ท่า ฯ

อิติโรปี ปิฎฺฐิจิโกฏฺฐกโต อุทกํ อาทริตฺวา โภจฺจเก จเปสิ ฯ

(อ. ภิกษุ) แม้นอกนี้ นำมาแล้ว ซึ่งน้ำ จากหลังแห่งช้อน ตั้งไว้แล้ว ในช้อน ฯ

เถโรปี จินฺตลฺลํ “อโย ททโร ‘อุทกํ เม ตาเปตฺวา โภจฺจเก จปิโต, เอธ, ภาเนตฺ นหายถาติ วตฺวา อิทานิ อุชฺฌายนฺโต ฌมฺโ อาทาย ติตฺถํ คจฺจนฺติ, กิณฺนุ โข เอตฺนฺติ อุปฺปาทเรนฺโต ‘เอตฺตํ กาลํ เอส ททโร อิมินา กตํ วตฺตํ อตฺตนา กตํ วิย ปกาเสสิตี ฌตฺวา สายํ อาคนฺตฺวา นิสินฺนสฺส โอวาทํ อทาลิ ‘อาวุโส ภิกษุณา นาม อตฺตนา กตเมว ‘กตฺนฺติ วตฺตํ วัฏฺฐนฺติ, โน อกตํ; ตวํ อิทานิ ‘โภจฺจเก อุทกํ จปิโต, นหายถ ภาเนตฺตี วตฺวา, มยิ ปวิสิตฺวา จิตฺเต, ฌมฺโ อาทาย อุชฺฌายนฺโต คจฺจนฺติ; ปทฺพชิตสฺส นาม เอวํ กาทํ น วัฏฺฐนฺติตี ฯ

แม้ อ. พระเถระ คิดแล้ว ว่า “อ. ภิกษุหนุ่ม นี้ กล่าวแล้ว ว่า ‘อ. น้ำ อันกระผม ให้ร้อนแล้ว ตั้งไว้แล้ว ในช้อน, ข้าแต่ท่าน ผู้เจริญ (อ. ท่าน) ของจมา, (อ. ท่าน) ของจสง’ ดังนี้ ยกโทษอยู่ ถือเอาแล้ว ซึ่งหม้อ ย่อมไป สู่ท่า ในกาลนี้, (อ. เหตุ) นั้น อะไรหนอแล” ดังนี้ ใคร่ครวญอยู่ รู้แล้ว ว่า “อ. ภิกษุหนุ่ม นั้น ประกาศแล้ว ซึ่งวัตร อัน (อันภิกษุ) นี้กระทำแล้ว (กระทำ) ให้เป็นราวกะว่า (วัตร) อันอันตนกระทำแล้ว ตลอดกาล อันมีประมาณเท่านี้” ดังนี้ ได้ให้แล้ว ซึ่งโอวาท (แก่ภิกษุ นั้น) ผู้มาแล้วจึงนั่งแล้ว ในเวลาเย็น ว่า “ดูก่อนท่านผู้มีอายุ อ. อัน ชื่ออันภิกษุ กล่าว (ซึ่งกิจ) อันอันตนกระทำแล้วนั้น เทียบ ว่า ‘(อ. กิจ) (อันตน) กระทำแล้ว’ ดังนี้ ย่อมควร, (อ. อัน ชื่ออันภิกษุ กล่าว) (ซึ่งกิจ) อัน (อันตน) ไม่กระทำแล้ว ว่า ‘(อ. กิจ อันตน กระทำแล้ว ดังนี้) ย่อมไม่ควร, ในกาลนี้ อ. เธอ กล่าวแล้ว ว่า ‘อ. น้ำ (อันกระผม) ตั้งไว้แล้ว ในช้อน, ข้าแต่ท่านผู้เจริญ (อ. ท่าน) ของจสง’ ดังนี้, ครั้นเมื่อเรา เข้าไปแล้ว ยืนอยู่แล้ว, ถือเอาแล้ว ซึ่งหม้อ ยกโทษอยู่ ย่อมไป , อ. อัน ชื่ออันบรรพชิต กระทำ อย่างนี้ ย่อมไม่ควร” ดังนี้ ฯ

โส “ปสฺสธ เถรสฺส กมฺมํ, อุทกมตฺตํ นิสฺสาย มํ เอวํ วเทสิตี กุชฺฌิตฺวา ปฺนทิวเส เถเรน สทฺธิํ ปิณฑาย น ปาวีสิ ฯ

(อ. ภิกษุ) นั้น (กล่าวแล้ว) ว่า “(อ. ท่าน ท.) จงดู ซึ่งกรรม ของพระเถระ, (อ. พระเถระ) อาศัยแล้ว (ซึ่งเหตุ) ลักว่าน้ำ กล่าวแล้ว อย่างนี้ กะเรา” ดังนี้ โกรธแล้ว ไม่ได้เข้าไปแล้ว เพื่อก่อนข้าว กับ ด้วยพระเถระ ในวันรุ่งขึ้น ฯ

เถโร อิตฺเรน สทฺธิํ เอกํ ปเทสํ อคฺมาสิ ฯ

อ. พระเถระ ได้ไปแล้ว สู่ประเทศ แห่งหนึ่ง กับ (ด้วยภิกษุ) นอกนี้ ฯ

โส, ตสมี คเต, เถรสส อุปปฎจากกุล คณตวา “เถโร กห ภนเตติ ปุณฺโณ “เถรสส อผาสุกํ ชาตํ, วิหาเรเว นิสินฺโนติ อาห ๑

(อ. ภิกษุ) นั้น, (ครั้นเมื่อพระเถระ) นั้น ไปแล้ว, ไปแล้ว สู่ตระกูลแห่งอุปัฏฐาก ของพระเถระ ผู้ (อันชน ท.) ถามาแล้ว ว่า “ข้าแต่ท่านผู้เจริญ อ. พระเถระ (ไปแล้ว) (ณ ที่) ไหน” ดังนี้ กล่าวแล้ว ว่า “(อ. ความทุกข์) มิใช่ความสำราญ เกิดแล้ว แก่พระเถระ, (อ. พระเถระ) นั่งแล้ว ในวิหารนั้นเทียว” ดังนี้ ๑

“กั ปน ภนเต ลทฐั วฏฏฐิตติ ๑

(อ. ชน ท. ถามาแล้ว) ว่า “ข้าแต่ท่านผู้เจริญ กั อ. อัน (อันพระเถระ) ได้ ซึ่งอะไร ย่อมควร” ดังนี้ ๑

“เอวรูปิ กิร นาม อาหาร เทถาติ ๑

(อ. ภิกษุ กล่าวแล้ว) ว่า “ได้ยินว่า (อ. ท่าน ท.) จงถาวย ซึ่งอาหาร ชื่อ อันมีอย่างนี้เป็นรูป” ดังนี้ ๑

เตน วุตตนิยาเมเนว สมปาเทตวา อทสุ ๑

(อ. ชน ท. เหล่านั้น) (ยังอาหาร) ให้ถึงพร้อมแล้ว ได้ถาวยแล้ว ตามทำนอง (แห่งคำ) (อันภิกษุ) นั้น กล่าวแล้วนั้นเทียว ๑

โส อนุตรามคเคว ตํ ภูณชิตวา วิหารํ คโต ๑

(อ. ภิกษุ) นั้น จันแล้ว (ซึ่งอาหาร) นั้น ในระหว่างแห่งหนทางเทียว ไปแล้ว สู่วิหาร ๑

เถโรปิ คตฎจาเน มหนตํ สุขุมวตถํ ลภิตวา อตตนา สทฐิ คตทหรัสส อทาลิ ๑

แม้ อ. พระเถระ ได้แล้ว ซึ่งผ้าเนื้อละเอียด ผืนใหญ่ ในที่ (แห่งตน) ไปแล้ว ได้ให้แล้ว แก่ภิกษุหนุ่มผู้ไปแล้ว กับ ด้วยตน ๑

โส ตํ รชิตวา อตตโน นิวาสนปารูปน อทาลิ ๑

(อ. ภิกษุ) นั้น ย่อมแล้ว (ซึ่งผ้าเนื้อละเอียด) นั้น ได้กระทำแล้ว ให้เป็นผ้าเป็นเครื่องนุ่งและผ้าเป็นเครื่องห่ม ของตน ๑

เถโร ปุนทิวเส ตํ อุปปฎจากกุล คณตวา, “ภนเต ‘ตุมหากํ กิร อผาสุกํ ชาตุนติ อมเหทิ ททเรน วุตตนิยาเมเนว ปฎิยาเทตวา อาหารโร เปลิต, ปริภุณชิตวา โว ผาสุกํ ชาตุนติ วุตเต, ตถุหิ อโหสิ ๑

ในวันรุ่งขึ้น อ. พระเถระ ไปแล้ว สู่ตระกูลแห่งอุปัฏฐาก นั้น, (ครั้นเมื่อคำ) ว่า “ข้าแต่ท่านผู้เจริญ อ. อาหาร อันเรา ท. (ทราบแล้ว) ว่า ได้ยินว่า (อ. ความทุกข์) มิใช่ความสำราญ เกิดแล้ว แก่ท่าน” ดังนี้ ตระเตรียมแล้ว ส่งไปแล้ว ตามทำนอง (แห่งคำ) อันภิกษุหนุ่มกล่าวแล้วนั้นเทียว, อ. ความสำราญ เกิดแล้ว แก่ท่าน ท. เพราะนั้น (หรือ)” ดังนี้ (อันชน ท. เหล่านั้น) กล่าวแล้ว, เป็นผู้หนึ่ง ได้เป็นแล้ว ๑

วิหาร ปน คนตฺวา ตํ ทหํ (P117) สาย วนฺทิตฺวา นิสินฺนํ เอวมาท “อาวุโส ตยา กิร ทิโย เอวํ นาม กตํ, อิทํ ปพฺพชิตานํ อนนฺนจฺจวิกํ, วิญญตฺตี กตฺวา ภูษิตํ น วญฺญตฺตีติ ๑

ก็ (อ. พระเถระ) ไปแล้ว สุวิหาร กล่าวแล้ว อย่างนี้ ว่า “ดูก่อนผู้มีอายุ ได้ยินว่า (อ. กรรม) ชื่ออย่างนี้ อันเธอ กระทำแล้ว ในวันวาน, (อ. กรรม) นี้ เป็นกรรมไม่สมควร แก่บรรพชิต ท. (ย่อมเป็น), อ. อัน (อันเธอ) กระทำ ซึ่งวิญญูติ แล้วจึงฉัน ย่อมไม่ควร” ดังนี้ กะภิกษุหนุ่ม นั้น ผู้ให้แล้ว นั่งแล้ว ในเวลาเย็น ๑

โส กุชฺฌิตฺวา เถเร อาฆาตํ พนฺธิ “ปริมทิวเส อุทกมตฺตํ นิสฺสาย มํ มุสาวาทิ กตฺวา อชฺช อตฺตโน อุปฺภจฺจากุเล ภตฺตมฺภุจฺจา ภุตฺตการณํ มํ ‘วิญญตฺตี กตฺวา ภูษิตํ น วญฺญตฺตีติ วเทสิ, วตฺถมฺปิ เตน อตฺตโน อุปฺภจฺจากุเลว ทินฺนํ; อโห เถรสฺส ภาริยํ กมฺมํ, ชานิสฺสามิสฺส กตฺตพฺพยุตฺตกนฺติ; ปฺนทิวเส เถเร คามํ ปวิสฺสนฺเต, สยํ วิหาเร โอยฺยิตฺวา ทณฺทํ คเหตุว ปรีโณคภาชนาทีนํ ภินฺทิตฺวา เถรสฺส ปณฺณสาลาย อคฺคิ ทตฺวา, ยํ น ฉายติ, ตํ มุคฺคเรณ ปหฺรณโต ภินฺทิตฺวา นิภฺขมิตฺวา ปลาโต กาลํ กตฺวา อวิจิมหานิเร นิพฺพตฺติ ๑

(อ. ภิกษุ) นั้น โกรธแล้ว ผูกแล้ว ซึ่งความอาฆาต ในพระเถระ ว่า “ในวันอันมีในก่อน (อ. พระเถระ) อาศัยแล้ว (ซึ่งเหตุ) ลักว่าน้ำ กระทำแล้ว ซึ่งเรา ให้เป็นผู้กล่าวเท็จโดยปกติ กล่าวแล้ว ว่า ‘อ. อัน (อันเธอ) กระทำ ซึ่งวิญญูติ แล้วจึงฉัน ย่อมไม่ควร’ ดังนี้ กะเรา เพราะเหตุแห่งกามแห่งภักดี ในตระกูลแห่งอุปัฏฐาก ของตน (อันเรา) ฉันแล้ว ในวันนี้, แม้อ. ผัว (อันพระเถระ) นั้น ให้แล้ว (แก่ภิกษุ) ผู้เป็นอุปัฏฐาก ของตนนั้นเทียว, โอ อ. กรรม ของพระเถระ เป็นกรรมหนัก (ย่อมเป็น), (อ. เรา) จักรู้ (ซึ่งกรรม) อันควรแล้วแก่กรรมอันเราพึงกระทำ (แก่พระเถระ) นั้น” ดังนี้ ในวันรุ่งขึ้น ครั้นเมื่อ พระเถระ เข้าไปอยู่ สู่บ้าน, ล้างแล้ว ในวิหาร เอง ถือเอาแล้ว ซึ่งท่อนไม้ ทำลายแล้ว (ซึ่งภาชนะ ท.) มีภาชนะเป็นเครื่อง บริโภคเป็นต้น ให้แล้ว ซึ่งไฟ ในบรรณศาลา ของพระเถระ ทบอยู่ ซึ่ง - (อ. วัตถุ) ไต (อันไฟ) ย่อมไม่ไหม้ - (วัตถุ) นั้น ด้วยไม้ค้อน ทำลายแล้ว ออกไปแล้ว หนีไปแล้ว กระทำแล้ว ซึ่งกาละ บังเกิดแล้ว ในนรกใหญ่ชื่อว่าอเวจี ๑

มหาชนํ กถํ สมฺมุจฺจาเปสิ “เถรสฺส กิร สัทธวิริการิโก โอวาทมตฺตํ อสทฺหนโต กุชฺฌิตฺวา ปณฺณสาลํ ฉาเปตฺวา ปลาโตติ ๑

อ. มหาชน ยังวาจาเป็นเครื่องกล่าว ว่า “ได้ยินว่า อ. สัทธวิริการิก ของพระเถระ ไม่อดทนอยู่ (ซึ่งเหตุ) ลักว่าโอวาท โกรธแล้ว ยังบรรณศาลา ให้ไหม้แล้ว หนีไปแล้ว” ดังนี้ ให้ตั้งขึ้นพร้อมแล้ว ๑

อเถโก ภิกฺขุ อปรภาเค ราชคฺหา นิภฺขมิตฺวา สตฺถารํ ฏฺฐจฺจโกมฺ เชตวนํ คนฺตฺวา สตฺถารํ วนฺทิตฺวา สตฺถารา ปฐิสฺสณฺธารํ กตฺวา “กุโต อาคโตสฺสีติ ปฺนฺนุจฺโ” ราชคฺหโต ภาเนตฺติ อาท ๑

ครั้งนั้น อ. ภิกษุ รูปหนึ่ง ออกไปแล้ว จากพระนครชื่อว่าราชคฤห์ ในกาลอันเป็นส่วนอื่นอีก เป็นผู้ใคร่เพื่ออันเฝ้า ซึ่งพระ ศาสดา (เป็น) ไปแล้ว สู่พระวิหารชื่อว่าเชตวัน ถวายบังคมแล้ว ซึ่งพระศาสดา ผู้อันพระศาสดา ทรงกระทำแล้ว ซึ่งปฏิสันถาร ตรัสถามแล้ว ว่า “(อ. เธอ) เป็นผู้มาแล้ว (แต่พระนคร) ไหน ย่อมเป็น” ดังนี้ กราบทูลแล้ว ว่า “ข้าแต่ พระองค์ผู้เจริญ (อ. ข้าพระองค์ เป็นผู้มาแล้ว) แต่พระนครชื่อว่าราชคฤห์ (ย่อมเป็น)” ดังนี้ ๑

“มม ปุตฺตสฺส มหากัสสปสฺส ขมนีนฺติ ฯ

(อ. พระศาสดา ตรัสถามแล้ว) ว่า “(อ. ยนฺตคฺคิอสีรีระ อันมีจักรสี อันมีทวารเก้) อันมหากัสสปะ ผู้เป็นบุตร ของเรา พึงอดทน (หรือ)” ดังนี้ ฯ

“ขมนีนํ ภนฺเต, เอโก ปนสฺส สหฺตวิหริโก โยวาทมตฺเตน กุชฺฌิตฺวา ปณฺณสาลํ ฌาเปตฺวา ปลาโตติ ฯ

(อ. ภิกษุ นั้น กราบทูลแล้ว) ว่า “ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ (อ. ยนฺตคฺคิอสีรีระ อันมีจักรสี อันมีทวารเก้ อันพระมหากัสสปะ) พึงอดทน, แต่ว่า อ. สหฺตวิหริโก รูปหนึ่ง (ของพระมหากัสสปะ) นั้น โกรธแล้ว (ด้วยเหตุ) สักว่าโยวาท ยังบรรณศาลา ให้ไหม้แล้ว หินไปแล้ว” ดังนี้ ฯ

สตฺถา “น โส อิทาเนว โยวาทํ สุตฺวา กุชฺฌิตฺ, ปุพฺเพปิ กุชฺฌิเยว; น จ อิทาเนว กุฏฺฐิํ ทูเลติ, ปุพฺเพปิ ทูเลสิเยวติ วตฺวา อตฺตํ อหริ:

อ. พระศาสดา ตรัสแล้ว ว่า “(อ. ภิกษุ) นั้น พังแล้ว ซึ่งโยวาท ย่อมโกรธ ในกาลนี้นั้นเทียว หามิได้, (อ. ภิกษุ นั้น) (พังแล้ว ซึ่งโยวาท) โกรธแล้วนั้นเทียว แม้ในกาลก่อน, อนึ่ง (อ. ภิกษุ นั้น) ย่อมประทุษร้าย ซึ่งกุฏฐิ ในกาลนี้นั้นเทียว หามิได้, (อ. ภิกษุ นั้น) ประทุษร้ายแล้วนั้นเทียว (ซึ่งกุฏฐิ) แม้ในกาลก่อน” ดังนี้ ทรงนำมาแล้ว ซึ่งเรื่องอันเป็นไปล่วงแล้ว ว่า